

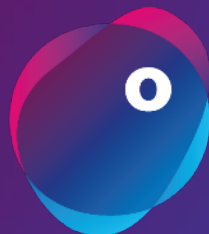

Oulu2026
Euroopan kulttuuri-
pääkaupunki

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma

KUUKKELIN PÄIVÄKOTI 2025 - 2028

SIVISTYS- JA
KULTTUURIPALVELUT

OULU

Johdanto

Tässä suunnitelmassa kuvataan Kuukkelin päiväkodin tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisen nykytilaa sekä asetetaan kehittämiskohteet ja niihin liittyvät toimenpiteet vuosille 2025–2028.

Varhaiskasvatuksen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön perustana on ajatus siitä, että jokainen lapsi on ainutlaatuinen ja arvokas juuri sellaisena kuin hän on. Lapsen identiteettiä, ilmaisua ja osallisuutta tulee kunnioittaa ja tukea kaikissa tilanteissa.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön tavoitteena on:

- edistää tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista varhaiskasvatuksen arjessa
- puuttua syrjintään, joka perustuu esimerkiksi sukupuoleen, sukupuoli-identiteettiin, sukupuolen ilmaisuun tai muihin henkilöön liittyviin tekijöihin

Suunnitelma toimii osana päiväkodin kehittämistyötä ja varmistaa, että tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden periaatteet näkyvät tavoitteellisesti pedagogiikassa, vuorovaikutuksessa, tiloissa, ympäristössä sekä yhteistyössä huoltajien ja muiden sidosryhmien kanssa.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman taustaa: Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta sekä yhdenvertaisuuslaki

Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986)

- Tasa-arvolain tarkoitus on parantaa naisten ja miesten välistä tasa-arvoa, estää sukupuoleen perustuva syrjintä ja parantaa naisten asemaa erityisesti työelämässä
- Se edellyttää, että miehille ja naisille järjestetään samanlaiset mahdollisuudet koulutukseen ja ammatilliseen kehitykseen.
- Tasa-arvolaisissa syrjintäperusteet ovat sukupuoli, sukupuoli-identiteetti ja sukupuolen ilmaisu.

Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014)

- Yhdenvertaisuuslain tarkoitus on turvata yhdenvertainen kohtelu ja estää syrjintä kaikenlaisilla perusteilla.
- Yhdenvertaisuuslaissa syrjintäperusteet ovat: ikä, alkuperä, kansalaisuus, kieli, uskonto, vakaumus, mielipide, politiikka, ay-toiminta, vammaisuus, seksuaalinen suuntautuminen, muu henkilöön liittyvä syy
- Tasa-arvo- että yhdenvertaisuuslaki velvoittavat oppilaitoksia tekemään tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman taustaa: Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022

Tuki varhaiskasvatuksessa

- Varhaiskasvatukseen osallistuvalla lapsella on oikeus saada tukea, riippumatta varhaiskasvatuksen järjestäjästä. Varhaiskasvatusta järjestetään ja kehitetään inklusioperiaatteen mukaisesti, jolloin kaikilla lapsilla on oikeus osallistua yhdessä varhaiskasvatukseen esimerkiksi tuen tarpeista, vammaisuudesta tai kulttuurisesta taustasta riippumatta.

Yhdenvertaisuus

- Varhaiskasvatus edistää suomalaisen yhteiskunnan demokraattisia arvoja, kuten yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja moninaisuutta. Lapsilla tulee olla mahdollisuus kehittää taitojaan ja tehdä valintoja esimerkiksi sukupuolesta, syntyperästä, kulttuuritaustasta tai muista henkilöön liittyvistä syistä riippumatta. Henkilöstön tulee luoda moninaisuutta kunnioittava ilmapiiri. Varhaiskasvatus rakentuu moninaiselle kulttuuriperinnölle, joka muotoutuu edelleen lasten, heidän huoltajiensa sekä henkilöstön vuorovaikutuksessa.
- Ammatillinen, avoin ja kunnioittava suhtautuminen monimuotoisiin perheisiin ja perheiden erilaisiin kieliin, kulttuureihin, katsomuksiin ja uskontoihin, perinteisiin sekä kasvatusnäkömyksiin luo edellytyksiä hyvälle kasvatusyhteistyölle. Lasten perheidentiteettiä ja perhesuhteita tuetaan siten, että jokainen lapsi voi kokea oman perheensä arvokkaaksi.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman taustaa: Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014

- Toimintakulttuurin kehittämisen lähtökohtana on kaikille yhteinen esiopetus, jossa kukin lapsi voi toimia, kehittyä ja oppia omana ainutlaatuisena yksilönään sekä yhteisön jäsenenä. Toimintaa kehitetään inklusiiviseen ja kulttuurista monimuotoisuutta tukevaan suuntaan. Jokaiselle lapselle suunnitellaan sopivia oppimisen haasteita sekä turvataan tarvittava kasvun ja oppimisen tuki. On tärkeää, että lapset saavat kokemuksia siitä, että heistä ollaan kiinnostuneita, heitä arvostetaan ja heidän mielipiteillään ja toiminnallaan on merkitystä.
- Toimintakulttuuri tukee avointa vuorovaikutusta ja yhteisöllisten toimintatapojen kehittymistä. Esiopetuksen toiminnassa näkyvät lapsiryhmässä edustettuna olevat kielet ja kulttuurit sekä uskonnot ja katsomukset. Lapsia rohkaistaan vuorovaikutukseen ja toimimaan osana vertaisryhmää. Heitä ohjataan ottamaan muut huomioon sekä kunnioittamaan toisten yksilöllisyyttä. Näin luodaan pohjaa monimuotoisessa yhteiskunnassa toimimiselle.

Nykytilan kartoitus

Kuukkelin päiväkodissa on tehty tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden nykytilan kartoitus syksyllä 2024 ja keväällä 2025. Kartoituksen pohjalta olemme määritelleet tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön kehittämiskohteet sekä niihin liittyvät toimenpiteet vuosille 2025–2028.

Kartoituksen yhteydessä hyödynsimme Tasa-arvokompassi-työkalua, jonka avulla kävimme talon yhteisessä palaverissa rakentavaa ja monipuolista keskustelua aiheesta. Keskustelussa nousi esiin, että vaikka tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyötä tehdään jo paljon, on kehittämistarpeita edelleen olemassa.

Kehittämiskohteiksi valikoituivat seuraavat osa-alueet:

- **Pedagoginen toiminta**
- **Asenteet ja vuorovaikutus**

Nykytilan arviointi ja suunnitelman valmistelu herättivät henkilöstössä kiinnostusta ja osoittivat aiheen ajankohtaisuuden. Työyhteisössä koettiin tärkeäksi tarkastella toimintaa tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden näkökulmasta sekä varmistaa, että nämä periaatteet toteutuvat arjessa johdonmukaisesti ja suunnitelmallisesti.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmassa kuvataan varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen nykytila näiden periaatteiden toteutumisessa sekä asetetaan konkreettisia kehittämistavoitteita ja toimenpiteitä tuleville vuosille.

Nykytilan kartoitus – keskustelusta poimittua Pedagoginen toiminta

- **Sukupuolisensitiivinen pedagogiikka:** Lapsi voi esimerkiksi kokea olevansa poika, vaikka virallisesti olisi merkitty tytöksi – henkilöstön tehtävänä on kunnioittaa lapsen kokemusta.
- **Turvataidot ja seksuaalikasvatus:** Oulun tunne- ja turvataitomateriaaleja voidaan hyödyntää ikätason mukaisesti.
- **Leikit ja kulttuuriperintö:** Esimerkiksi intiaanileikkejä ja tiernapoikia tarkasteltiin kriittisesti – miten säilyttää kulttuuriperintöä ilman stereotyyppisiä tai loukkaavia piirteitä.
- **Teemakuukaudet:** Vahvistetaan kulttuurista moninaisuutta.
- **Roolit ja materiaalit:** Leikkipareissa ja toiminnan ohjauksessa huomioidaan lasten kiinnostukset, ei oletuksia sukupuolen perusteella.
- **Valinnanvapaus:** Lapset saavat esimerkiksi itse valita korttien värit äitien- ja isänpäivänä – juhlien toteutus ei nojaa sukupuolinormeihin.
- **Kirjallisuus:** Kirjastoauton mukana tuomat kirjat ja muu materiaali valitaan tukemaan moninaisuuden näkyväksi tekemistä.

Nykytilan kartoitus – keskustelusta poimittua Asenteet ja vuorovaikutus

- **Kieli ja nimitykset:** Keskustelussa pohdittiin arkikielen ilmauksia kuten *”muksut”, ”tyypit”, ”minä olen pikkupoika/lapsi-posteljooni”* – miten ne tukevat tai rajaavat lapsen ilmaisua ja identiteettiä.
 - Nousee tarve kiinnittää huomiota siihen, miten puhutellaan lapsia ja millaisia sanoja aikuiset käyttävät leikissä ja ohjauksessa.
- **Sukupuolineutraalius:** Kysymykset siitä, miksi ja miten vältetään jakoa *tytöt vs. pojat*.
- **Sukupuolen ilmaisu:** Huomioitiin, että lapsi voi ilmaista itseään toisin kuin hänen virallinen sukupuolensa – tärkeää on henkilöstön valmius kohdata jokainen lapsi yksilönä.
- **Ryhmädynamiikka ja osallisuus:** Aikuisten vastuulla on luoda ilmapiiri, jossa erilaisuus on rikkaus ja jokainen saa tulla kohdatuksi tasavertaisena.
 - Kannustetaan kaikki lapset osallistumaan leikkeihin ja toimintoihin, ei vain oman sukupuolensa perusteella muodostuviin ryhmiin.

Yksikön kehittämiskohteet ja toimenpiteet: Pedagoginen toiminta

Pedagogisessa toiminnassa tasa-arvo ja yhdenvertaisuus ovat läpileikkaavia periaatteita, jotka näkyvät kaikilla oppimisen alueilla. Tavoitteena on, että jokaisella lapsella on mahdollisuus kehittyä, oppia ja osallistua omista lähtökohdistaan käsin – ilman sukupuoleen, sukupuoli-identiteettiin tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin liittyviä rajoitteita.

Leikin, toiminnan ja vuorovaikutuksen ohjauksessa huomioidaan moninaisuus sekä tuetaan lapsen positiivisen identiteetin rakentumista. Henkilöstö toimii mallina kunnioittavassa ja sensitiivisessä kohtaamisessa sekä huomioi erilaisten perheiden ja kulttuurien taustat arjen pedagogiikassa.

Käytännön toimenpiteet: Pedagoginen toiminta.

Käytännön toimenpiteet henkilökunnalle, johtoryhmälle, lapsille ja huoltajille esitetään seuraavassa diassa.

Yksikön toimenpiteet: Pedagoginen toiminta

Vastuutaho	Vastuualue
Henkilökunta	<ul style="list-style-type: none">- Varmistaa, että tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusteemat sisältyvät kaikkeen pedagogiseen toimintaan.- Ohjaa leikkejä ja toimintaa tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta tukevalla tavalla.- Tukee lasten taitojen kehittymistä sukupuolisensitiivisesti.
Johtoryhmä	<ul style="list-style-type: none">- Seuraa ja arvioi tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista pedagogisessa toiminnassa.- Tarjoaa koulutuksia ja tukee henkilöstöä yhdenvertaisen pedagogiikan kehittämisessä.- Varmistaa, että henkilöstöllä on riittävästi aikaa käsitellä tasa-arvotemoja.
Lapset	<ul style="list-style-type: none">- Osallistuvat monipuoliseen pedagogiseen toimintaan, jossa huomioidaan tasa-arvo ja yhdenvertaisuus.- Harjoittelevat yhdenvertaisia toimintatapoja leikeissä ja vuorovaikutuksessa.
Huoltajat	<ul style="list-style-type: none">- Saavat tietoa yksikön pedagogisista tavoitteista tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden osalta.- Osallistuvat toimintaan ja tukevat lasten yhdenvertaisuuskasvatusta myös kotona.

Yksikön kehittämiskohteet ja toimenpiteet: Asenteet ja vuorovaikutus

Kehittämiskohde: Asenteet ja vuorovaikutus

Varhaiskasvatusyksikössä käytetään yhdenvertaista ja syrjimätöntä kieltä, joka tukee lasten sukupuoli-identiteettiä ja osallisuutta. Henkilökunnan nonverbaalinen ja verbaalinen vuorovaikutus on tasa-arvoista ja kunnioittavaa. Ryhmäjakoja, leikkejä ja ystävyyssuhteita tuetaan sukupuolisensitiivisesti, jotta jokainen lapsi voi kokea itsensä arvostetuksi ja yhdenvertaiseksi.

Vuorovaikutus rakentaa turvallisen ilmapiirin, jossa kaikkien lasten tunteet, ajatukset ja kokemukset tulevat kuulluiksi. Aikuisten asenteet, sanavalinnat ja vuorovaikutustavat vaikuttavat siihen, millaisena lapsi kokee itsensä ja ryhmänsä.

Toimenpiteet: Asenteet ja vuorovaikutus

Käytännön toimenpiteet henkilökunnalle, johtoryhmälle, lapsille ja huoltajille esitetään seuraavassa diassa.

Käytännön toimenpiteet: Asenteet ja vuorovaikutus

Vastuutaho	Vastuualue
Henkilökunta	<ul style="list-style-type: none">- Käyttää yhdenvertaista ja syrjimätöntä kieltä.- Huomioi nonverbaalisen viestinnän yhdenvertaisuuden.- Tukee lasten ryhmäjakoja ja ystävyyssuhteita sukupuolisensitiivisesti.- Osallistuu koulutuksiin ja arvioi omaa toimintaansa.
Johtoryhmä	<ul style="list-style-type: none">- Järjestää koulutuksia ja materiaaleja henkilöstölle.- Seuraa ja arvioi varhaiskasvatusyksikön kielenkäytön ja vuorovaikutuksen tasa-arvoisuutta.- Tukee henkilökunnan kehittämistyötä ja ohjaa käytänteiden vakiinnuttamista.
Lapset	<ul style="list-style-type: none">- Harjoittelevat moninaisuuden huomioimista kielen ja vuorovaikutuksen kautta.- Osallistuvat toimintaan, jossa vahvistetaan yhdenvertaisia kielenkäytön ja vuorovaikutuksen tapoja.
Huoltajat	<ul style="list-style-type: none">- Saavat tietoa ja osallistuvat keskusteluun yhdenvertaisesta kielenkäytöstä ja vuorovaikutuksesta.- Tukevat lastensa ymmärrystä syrjimättömästä kielenkäytöstä.

Lähteet

Oulun kaupunki. *Varhaiskasvatussuunnitelmien perusteet 2022 ja Oulun kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma*. https://www.ouka.fi/sites/default/files/attachments/Varhaiskasvatussuunnitelman%20perusteet%202022%20ja%20Oulun%20kaupungin%20varhaiskasvatussuunnitelma_net_sa.pdf

Oulun kaupunki. *Oulun tunne- ja turvataitokasvatus*. <https://www.ouka.fi/tunne-ja-turvataitokasvatus>

Opetushallitus. (2014). *Esiopetussuunnitelman perusteet 2014*. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/esiopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf

Opetushallitus. (2022). *Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022*. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet_2022.pdf

Rauhankasvatusinstituutti. (2021). *Tasa-arvokompassi – Varhaiskasvatuksen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden arviointi ja kehittäminen*. <https://rauhankasvatus.fi/wp-content/uploads/2021/04/Tasa-arvokompassi-VAKA.pdf>

Tasa-arvolaki 609/1986. (1986). Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta. Finlex. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1986/19860609>

Yhdenvertaisuuslaki 1325/2014. (2014). Laki yhdenvertaisuuden edistämisestä ja syrjinnän ehkäisemisestä. Finlex. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141325>